ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสา: กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

อัยนา ไทยประทาน [1] เขมิกา หวังสุข [2] และวนิดา พิมพ์โคตร [3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงสำรวจด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เป็นจิตอาสาที่เคยทำงานในพื้นที่ 3 จังหวัด จำนวน 280 ตัวอย่าง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เพื่อหาแรงจูงใจการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการให้คุณค่า และการเข้าสังคม ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด ในขณะที่การทำความเข้าใจ และการปกป้องตนเอง ส่งผลทางบวกอย่างไม่มีนัยสำคัญ และการเพิ่มประสิทธิภาพ ส่งผลทางลบอย่างไม่มีนัยสำคัญต่อการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด

คำสำคัญ: จังหวัดนราธิวาส, จังหวัดปัตตานี, จังหวัดยะลา, จิตอาสา, แรงจูงใจ

Received: 24 May 2024 Revised: 4 August 2024 Accepted: 4 September 2024

[1] นักศึกษาปริญญาเอก, Centre for West Asian Studies, School of International Studies, Jawaharlal Nehru University, New Delhi, India 110067, อีเมล: aina.thaipratan@gmail.com

[2] อาจารย์, อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ 140 หมู่ที่ 4 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา 90000 อีเมล: khemikwangs@gmail.com

[3] ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 282 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240, อีเมล: vanida.p@rumail.ru.ac.th

Factors Influencing Motivation to Volunteer: A Case Study of Pattani, Yala, and Narathiwat Provinces

Aina Thaipratan [4] *Khemika Wangsook* [5] *and Vanida Pimkord* [6]

Abstract

This research aims to investigate factors Influencing motivations for volunteering in the southern border provinces of Thailand, namely Pattani, Yala, and Narathiwat. Employing a quantitative research approach, data was collected through questionnaires administered to a purposive sample of 280 volunteers who have previously volunteered in the three provinces. Structural Equation Modeling (SEM) was utilized to analyze the data and identify the factors influencing volunteering motivations in these regions. The findings revealed that value-giving and socialization significantly positively impact volunteering motivations in the three provinces. Understanding and self-protection were found to have no significant positive impact on volunteering motivations. Additionally, efficiency enhancement was found to have no significant negative impact on volunteering motivations.

Keywords: Pattani Provinces, Motivation, Narathiwat Provinces, Volunteers, Yala Provinces

Received: 24 May 2024 Revised: 4 August 2024 Accepted: 4 September 2024

[4] Ph.D. Candidate, at the Centre for West Asian Studies, School of International Studies, Jawaharlal Nehru University, New Delhi, India 110067, Email: aina.thaipratan@gmail.com

[5] Lecturer, at Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, 140, Moo 4, Tambon Khoa-Roob-Chang, Muang Songkhla 90000, Email: khemikwangs@gmail.com

[6] Assistant Professor, at Faculty of Economics, Ramkhamhaeng University, 282 Ramkhamhaeng Road, Hua-Mark, Bangkapi, Bangkok 10240, Email: vanida.p@rumail.ru.ac.th

บทนำ

การเป็นจิตอาสาเป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมในสังคมที่ได้รับความสนใจและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาที่ผ่านมาทำให้งานจิตอาสามีความหลากหลายและกว้างขวางมากขึ้น โดยมีผู้คนที่มีความตั้งใจและพร้อมที่จะอุทิศเวลา พลังงาน และทักษะของตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ซึ่งการเป็นจิตอาสามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคม ช่วยให้เกิดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และสร้างความสามัคคีในระดับชุมชน จังหวัด ประเทศชาติ และการทำจิตอาสาไม่เพียงแต่เป็นการช่วยเหลือผู้อื่นเท่านั้น แต่ยังเป็นการยกระดับจิตใจและเป็นการเปิดโอกาสใหม่ ๆ ให้กับผู้ที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานจิตอาสาเพื่อเป็นการทำประโยชน์ให้กับส่วนรวมในการช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างความสงบสุขให้กับคนในสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2567)

ในปัจจุบันการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่เท่าเทียมในประเทศไทยก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในหลายมิติ ทั้งในส่วนของความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ โอกาสในการศึกษา การพัฒนาทักษะแรงงานที่มีคุณภาพ การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะ การขาดหลักประกันและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่เพียงพอต่อการสร้างความมั่นคงในชีวิต รวมถึงความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่จากการเจริญเติบโตและกระจุกตัวทางเศรษฐกิจที่มีความจำกัดอยู่ในบางพื้นที่ ดังนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) จึงให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างเพื่อมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม ด้วยการกระจายโอกาส สร้างความเสมอภาคและลดความเหลื่อมล้ำในทุก ๆ ด้าน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนเรื้อรังและป้องกันการส่งต่อความยากจนไปยังลูกหลาน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2567) อย่างไรก็ตามการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างอาจจะใช้เวลา และปัญหาความเดือนร้อนของประชาชนไม่สามารถรอความช่วยเหลือจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว เครือข่ายจิตอาสาจึงมีความสำคัญในการเข้ามาช่วยบรรเทาปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้

จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เป็นพื้นที่ 3 จังหวัดในภาคใต้ของไทย ที่ประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ มาอย่างยาวนาน เช่น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคง ซึ่งถูกซ้ำเติมจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ภัยพิบัติ และผลกระทบจากเหตุการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 19 และโรคภัยอื่น ๆ ถึงแม้ว่าที่ผ่านมาจะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าไปทำงานเพื่อช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาหรือช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ได้ทั่วถึงทั้งหมด จิตอาสาจึงเป็นอีกหนึ่งเครือข่ายที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบรรเทาปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่

การศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาจึงมีความสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนานโยบายและกลยุทธ์ที่สามารถสนับสนุนและกระตุ้นให้มีการเข้าร่วมในกิจกรรมจิตอาสาได้อย่างกว้างขวางมากขึ้นในสังคมและชุมชนต่าง ๆ ดังจะเห็นได้จากการทำการศึกษาเกี่ยวกับจิตอาสาในหลายประเทศ เช่น แรงจูงใจจิตอาสาขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในซาอุดีอาระเบีย (Alqasa & Qahtani, 2022) ผลกระทบของงานจิตอาสาต่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตทางสังคมในซาอุดีอาระเบีย (Alsehaimi, 2023) แรง

จูงใจและวัฒนธรรมของการเป็นจิตอาสาในยุโรป (เยอรมนี, ออสเตรเลีย, สวิตเซอร์แลนด์) และ (Güntert et al., 2022) เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและมีความสนใจในการศึกษาแรงจูงใจในการทำงานจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและเป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องไปใช้ประโยชน์ในการสร้างแรงจูงใจและสร้างเครือข่ายจิตอาสาใน 3 จังหวัด ให้ขยายเพิ่มมากขึ้น นอกจากจะเป็นการช่วยเหลือสังคมและสร้างคุณค่าในตัวเองแล้ว ยังเป็นการสร้างความตระหนักรู้ต่อปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่ เพื่อร่วมกันสะท้อนปัญหาต่อรัฐ อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างอย่างจริงจัง ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างสังคมให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ จิตอาสาประเภทต่าง ๆ ในประเทศไทย โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) เป็นจิตอาสาที่เคยทำงานในพื้นที่ 3 จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส และเนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน การเลือกขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามแนวทางการกำหนดขนาดตัวอย่างของการใช้แบบจำลองสมการโครงสร้างของ Hair et al. (2014) ที่ได้ให้ข้อพิจารณาขนาดตัวอย่างเท่ากับ 10 - 20 เท่าของจำนวนพารามิเตอร์ โดยผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 เท่าของจำนวนพารามิเตอร์ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้มีข้อคำถามทั้งหมด จำนวน 28 คำถาม ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการศึกษาจึงมีจำนวนเท่ากับ 28x10 = 280 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามที่ใช้ได้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ (1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 9 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายปิด (2) แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานจิตอาสา จำนวน 6 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายปิด (3) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสา ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบประมาณค่า (5 Rating Scale) และ (4) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาสร้างมาจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง แล้วนำไปตรวจสอบหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อคำนวณหาค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา (Index of item objective congruence: IOC) โดยใช้เกณฑ์คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป ซึ่งผลของการตรวจสอบพบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้ออยู่ระหว่าง 0.67-1.00 หลังจากนั้นทำการปรับปรุงแล้วนำแบบสอบถามตามข้อแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลอง (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นจิตอาสาที่เคยทำงานในพื้นที่ 3 จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จำนวน 30 คน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ด้วยค่า Cronbach Alpha Coefficient ที่มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.70 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเพียงพอสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ และผลการวิเคราะห์แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.862

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลปฐมภูมิจากการเก็บรวบรวมด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นจิตอาสาที่เคยทำงานในพื้นที่ 3 จังหวัดในภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ผ่านช่องทางแบบสอบถามออนไลน์ (Google form) จำนวน 280 ชุด ในระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ – 30 มีนาคม พ.ศ. 2567 โดยได้รับแบบสอบถามที่มีข้อมูลครบถ้วนกลับมาเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด จำนวน 280 ชุด

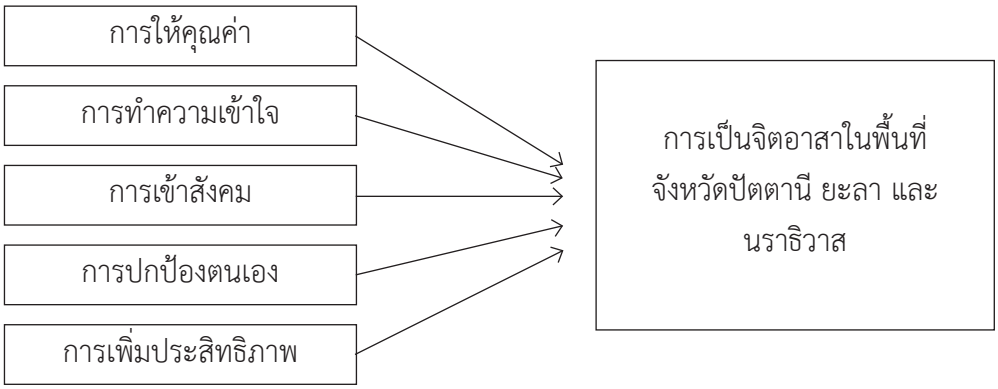
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ใช้ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและพฤติกรรมการทำงานจิตอาสา คือ ค่าความถี่ ร้อยละ และทำการวิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ด้วยสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM)

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ทำการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation Theory) ทฤษฎีการช่วยเหลือผู้อื่น (Altruism Theory) รวมถึงงานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการทำงานจิตอาสาของ Clary et al. (1998), Alqasa & Al Qahtani (2022), Güntert et al. (2022), Alsehaimi, (2023), นิพิฐพนธ์ แสงด้วง และอังศินันท์ อินทรกำแหง (2559), พิไลวรรณ บุญล้น และคณะ (2564), มารีษา ศรีสุภา และดวงกมล บางชวด (2565), ชัยพร เอกชัย และอารี พันธ์มณี, (2565), ธนวัชระ วิเศษศรี และคณะ (2566) เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางกำหนดกรอบแนวคิดในการทำการศึกษา โดยได้กำหนดตัวแปรตาม คือ การเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ส่วนตัวแปรอิสระ คือ การให้คุณค่า การทำความเข้าใจ การเข้าสังคม การปกป้องตนเอง และการเพิ่มประสิทธิภาพ ตามกรอบแนวคิดในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

ที่มา: *ผู้เขียน*

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 การให้คุณค่ามีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

สมมติฐานที่ 2 การทำความเข้าใจมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลาและนราธิวาส

สมมติฐานที่ 3 การเข้าสังคมมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

สมมติฐานที่ 4 การปกป้องตนเองมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลาและนราธิวาส

สมมติฐานที่ 5 การเพิ่มประสิทธิภาพมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

นิยามศัพท์เฉพาะ

การให้คุณค่า (Values) หมายถึง แรงจูงใจด้านค่านิยมในการปรารถนาที่จะช่วยเหลือคนอื่นที่ด้อยโอกาสกว่าตนเองและความมีมนุษยธรรม

การทำความเข้าใจ (Understanding) หมายถึง แรงจูงใจที่ต้องการจะเรียนรู้ในเรื่องใหม่ ๆ ในด้านความรู้ ทักษะ หรือความสามารถของตนเอง ผ่านการทำงานจิตอาสา

การเข้าสังคม (Social) หมายถึง แรงจูงใจที่ต้องการมีการปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในสังคม การอยากได้ได้รับการยอมรับจากคนอื่น การได้พบเพื่อนใหม่ ๆ ความต้องการเพิ่มความสนิทสนมกับครอบครัวหรือคนรอบข้างเพิ่มมากขึ้นโดยการมาร่วมทำกิจกรรมจิตอาสาด้วยกัน

การปกป้องตนเอง (Protective) หมายถึง แรงจูงใจที่ช่วยปกป้องความรู้สึกเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านลบและอาจช่วยเบี่ยงเบนความสนใจจากความกังวลในปัญหาส่วนตัวได้

การเพิ่มประสิทธิภาพ (Enhancement) หมายถึง แรงจูงใจที่สามารถยกระดับทางด้านจิตใจ เพิ่มความนับถือตนเอง หรือการเพิ่มผลลัพธ์ทางบวกในการพัฒนาตนเอง (Sell-development and growth)

การเป็นจิตอาสา หมายถึง การทำงานหรือกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์หรือสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน

ตัวแบบสมการโครงสร้าง (SEM)

ตัวแบบสมการโครงสร้าง ประกอบไปด้วยตัวแบบโครงสร้าง (Structural model) และตัวแบบมาตรวัด (Measurement model) ตัวแบบโครงสร้างเป็นตัวแบบที่แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เป็นแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งตัวแปรในตัวแบบโครงสร้างเป็นตัวแปรนามธรรมที่เรียกว่า ตัวแปรแฝง (latent variables) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ตัวแปรแฝงตาม (latent dependent variables) และตัวแปรแฝงอิสระ (latent independent variables) ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดตัวแปรแฝงตามมี 1 ตัวแปร ส่วนตัวแปรแฝงอิสระมี 5 ตัวแปร ดังนี้

ตัวแปรแฝงตาม มี 1 ตัวแปร คือ การเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

ตัวแปรแฝงอิสระ มี 5 ตัวแปร ได้แก่ การให้คุณค่า การทำความเข้าใจ การเข้าสังคม การปกป้องตนเอง และการเพิ่มประสิทธิภาพ

สำหรับตัวแบบมาตรวัด (measurement model) เป็นตัวแปรที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรแฝงแต่ละตัว และตัวแปรสังเกต (observe variables) มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความหมายและโครงสร้างของตัวแปรแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด

ตัวแปรแฝง (Latent Variables)		**ตัวแปรสังเกต (Observe Variables)**	
ตัวแปรแฝง	**Code**	**ตัวแปรสังเกต**	**Code**
การให้คุณค่า	Values	ฉันเป็นห่วงคนที่ประสบปัญหาหรือประสบภัยในด้านต่าง ๆ	Values1
		ฉันมีความเป็นห่วงและเห็นใจอย่างแท้จริงเกี่ยวกับกลุ่มคนที่ฉันไปช่วยเหลือ	Values2
		ฉันรู้สึกเห็นใจคนที่ขัดสนและด้อยโอกาส	Values3

ตารางที่ 1 ความหมายและโครงสร้างของตัวแปรแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด (ต่อ)

การให้คุณค่า	Values	ฉันรู้สึกว่าการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น	Values4
การทำความเข้าใจ	Understanding	การทำงานจิตอาสาทำให้ฉันได้เรียนรู้และเข้าใจมนุษย์มากขึ้น	Understanding1
		การเป็นจิตอาสาทำให้ฉันได้รับมุมมองใหม่ ๆ ในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น	Understanding2
		การทำงานจิตอาสาทำให้ฉันเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ผ่านประสบการณ์โดยตรง	Understanding3
		การทำงานจิตอาสาทำให้ฉันได้เรียนรู้วิธีการติดต่อสื่อสารและประสานงานกับบุคคลอื่น	Understanding4
		การทำงานจิตอาสาทำให้ฉันสามารถสำรวจจุดอ่อนจุดแข็งและข้อบกพร่องของตัวเองได้	Understanding5
การให้คุณค่า	Values	ฉันเป็นห่วงคนที่ประสบปัญหาหรือประสบภัยในด้านต่าง ๆ	Values1
		ฉันมีความเป็นห่วงและเห็นใจอย่างแท้จริงเกี่ยวกับกลุ่มคนที่ฉันไปช่วยเหลือ	Values2
		ฉันรู้สึกเห็นใจคนที่ขัดสนและด้อยโอกาส	Values3
		ฉันรู้สึกว่าการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น	Values4
การทำความเข้าใจ	Understanding	การทำงานจิตอาสาทำให้ฉันได้เรียนรู้และเข้าใจมนุษย์มากขึ้น	Understanding1
		การเป็นจิตอาสาทำให้ฉันได้รับมุมมองใหม่ ๆ ในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น	Understanding2
		การทำงานจิตอาสาทำให้ฉันเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ผ่านประสบการณ์โดยตรง	Understanding3
		การทำงานจิตอาสาทำให้ฉันได้เรียนรู้วิธีการติดต่อสื่อสารและประสานงานกับบุคคลอื่น	Understanding4
		การทำงานจิตอาสาทำให้ฉันสามารถสำรวจจุดอ่อนจุดแข็งและข้อบกพร่องของตัวเองได้	Understanding5

ตารางที่ 1 ความหมายและโครงสร้างของตัวแปรแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด (ต่อ)

ตัวแปรแฝง (Latent Variables)		**ตัวแปรสังเกต (Observe Variables)**	
ตัวแปรแฝง	**Code**	**ตัวแปรสังเกต**	**Code**
การเข้าสังคม	Social	ครอบครัวและเพื่อนของฉันเป็นจิตอาสา	Social1
		คนใกล้ตัวฉันเป็นจิตอาสาและอยากให้ฉันเป็นจิตอาสาด้วย	Social2
		คนที่ฉันรู้จักส่วนใหญ่สนใจทำงานจิตอาสาเพื่อช่วยเหลือสังคม	Social3
		คนรอบตัวที่ฉันใกล้ชิดด้วยมองว่าการเป็นจิตอาสาเป็นการทำประโยชน์ให้กับสังคม	Social4
		ครอบครัวฉันมีความภูมิใจที่ฉันไปทำงานจิตอาสา	Social5
การปกป้องตนเอง	Protective	การทำงานจิตอาสาทำให้ฉันลืมเรื่องที่ไม่สบายใจได้	Protective1
		การทำงานจิตอาสาทำให้ฉันรู้สึกว่าไม่ได้อยู่อย่างโดดเดี่ยว	Protective2
		การทำงานจิตอาสาช่วยให้ฉันรู้สึกบรรเทาจากความรู้สึกผิดจากเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผ่านมาในอดีต	Protective3
		การเป็นจิตอาสาช่วยให้ฉันผ่านปัญหาชีวิตส่วนตัวไปได้	Protective4
		การทำงานจิตอาสาเป็นวิธีการหลีกหนีจากปัญหาของตัวเองได้ดี	Protective5
การเพิ่มประสิทธิภาพ	Enhancement	การเป็นจิตอาสาทำให้ฉันรู้สึกเป็นคนสำคัญ	Enhancement1
		การเป็นจิตอาสาช่วยเพิ่มความภาคภูมิใจในตนเอง	Enhancement2
		การเป็นจิตอาสาทำให้ฉันรู้สึกมีคุณค่าและเป็นที่ต้องการ	Enhancement3
		การเป็นจิตอาสาทำให้ฉันรู้สึกดีขึ้นกับตัวเอง	Enhancement4
		การเป็นจิตอาสาเป็นวิธีหนึ่งในการทำให้รู้จักเพื่อนใหม่	Enhancement5

ตารางที่ 1 ความหมายและโครงสร้างของตัวแปรแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด (ต่อ)

การเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด	Volunteer	ฉันจะไปทำงานจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัดทุกครั้งที่มีโอกาส	Volunteer1
		ฉันจะไปทำงานจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัดเมื่อมีเหตุการณ์ที่ต้องการความช่วยเหลือ	Volunteer2
		ฉันจะแนะนำและชักชวนให้ครอบครัว เพื่อน และคนรู้จักไป	Volunteer3
		ทำงานจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด	Volunteer4
		ฉันรู้สึกมีความสุขที่ได้ไปทำงานจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด	Volunteer5

ที่มา: *ผู้เขียน*

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคล

ผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 280 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 57.58 อายุระหว่าง 25-39 ปี ร้อยละ 37.88 มีสถานภาพโสด ร้อยละ 59.09 นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 78.79 การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 66.67 ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 37.88 มีรายได้ประจำต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 28.79 จำนวนสมาชิกครอบครัวที่อาศัยอยู่ด้วยกัน 3–5 คน ร้อยละ 65.15 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในจังหวัดยะลา รองลงมาเป็นจังหวัดปัตตานี และนราธิวาส คิดเป็นร้อยละ 34.85, 33.33 และ 21.21 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการทำงานจิตอาสา

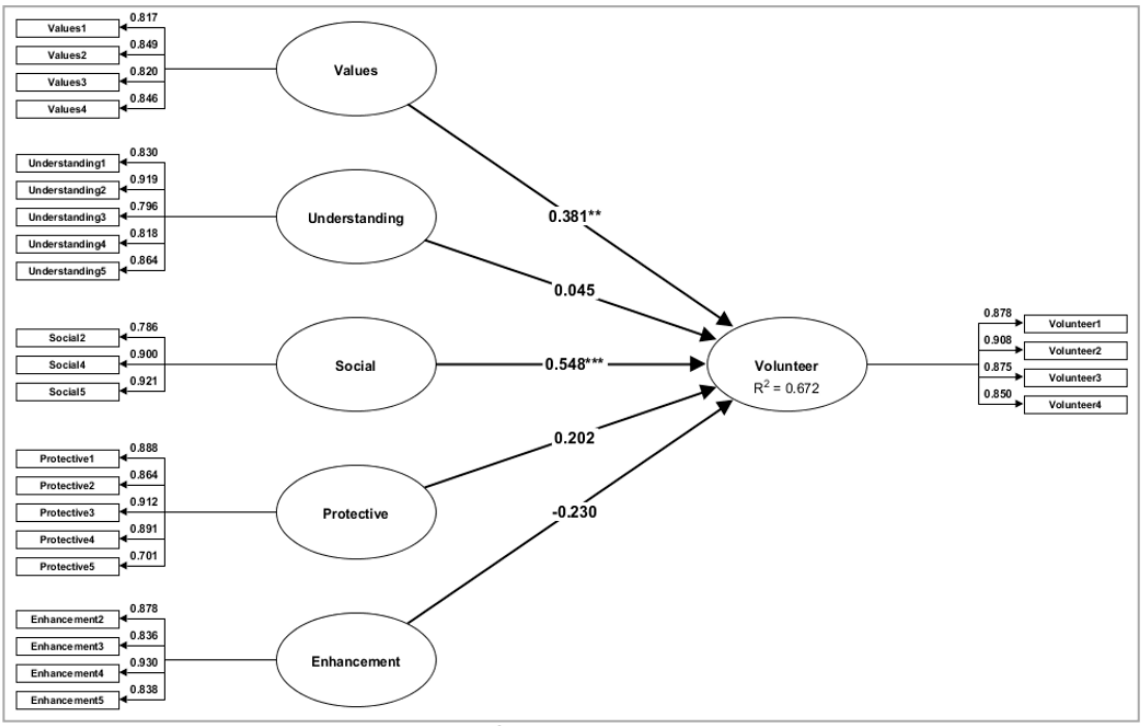
พฤติกรรมการทำงานจิตอาสาในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 28.79 เคยทำงานจิตอาสาประเภทจิตอาสาเพื่อพัฒนาชุมชน (กิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การขุดลอกคูคลอง การดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อยของศาสนสถาน หรือสถานที่สาธารณะ ฯลฯ) ซึ่งสอดคล้องกับประเภทของงานที่จิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัดทำมากที่สุด คือ งานจิตอาสาประเภท จิตอาสาเพื่อพัฒนาชุมชนฯ คิดเป็นร้อยละ 22.60 ส่วนพื้นที่ที่เคยทำงานจิตอาสาในพื้นที่ใดใน 3 จังหวัด มากที่สุด คือ พื้นที่จังหวัดปัตตานี คิดเป็นร้อยละ 38.32 ด้านความถี่ในการทำงานจิตอาสา ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับสถานการณ์ความต้องการงานจิตอาสา ร้อยละ 62.12 ส่วนแหล่งข้อมูลที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับงานจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด คือ รู้จากเพื่อน ร้อยละ 27.12 รองลงมาเป็น รู้จากเครือข่ายจิตอาสา และ รู้จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมี

สัดส่วนเท่ากัน ร้อยละ 22.88 และตัวของผู้ทำงานจิตอาสามีอิทธิพลในการตัดสินใจในการทำงานจิตอาสามากที่สุด ร้อยละ 47.52

3. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

ผลจากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) โดยมีรายละเอียดดังที่แสดงไว้ในแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

ที่มา: *ผู้เขียน*

ผลการประเมินตัวแบบโครงสร้าง ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R2) มีค่าเท่ากับ 0.672 แสดงว่าทั้ง 5 ปัจจัย สามารถอธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ได้ประมาณร้อยละ 70 และถูกกำหนดโดยปัจจัยอื่น ๆ ร้อยละ 30

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้าง

สมมติฐาน	ค่าสัมประสิทธิ์	t-statistics	ผลลัพธ์
H1: การให้คุณค่า (Values) มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด (Volunteer)	0.381	2963**	ยอมรับ
H2: การทำความเข้าใจ (Understanding) มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด (Volunteer)	0.045	0.378	ปฏิเสธ
H3: การเข้าสังคม (Social) มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด (Volunteer)	0.548	3.513***	ยอมรับ
H4: การปกป้องตนเอง (Protective) มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด (Volunteer)	0.202	1.535	ปฏิเสธ
H5: การเพิ่มประสิทธิภาพ (Enhancement) มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด (Volunteer)	-0.230	-1.129	ปฏิเสธ

หมายเหตุ: *** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 280 คน สรุปผลได้ดังที่แสดงในตารางที่ 2 และเมื่อพิจารณาจากค่า t-statistic พบว่า

1. การให้คุณค่า และการเข้าสังคม ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด

2. การทำความเข้าใจ และการปกป้องตนเอง ส่งผลทางบวกอย่างอย่างไม่มีนัยสำคัญต่อการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด

3. การเพิ่มประสิทธิภาพ ส่งผลทางลบอย่างไม่มีนัยสำคัญต่อการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสา: กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส สามารถสรุปผลการศึกษาได้ว่า แรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาใน 3 จังหวัด คือ

1) การให้คุณค่า (Values) เป็นแรงจูงใจในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นหมายความว่าการมีค่านิยมในการปรารถนาที่จะช่วยเหลือคนอื่นที่ด้อยโอกาสกว่าตนเองและความมีมนุษยธรรมจะส่งผลต่อการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Blanchard (2006), Muckaden & Pandya (2016) ที่ทำการศึกษาแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา และ มุมไบในรัฐมหาราษฏระ ของประเทศอินเดีย ที่ระบุว่าการตระหนักถึงความจำเป็นในการช่วยเหลือผู้อื่น หรือการช่วยเหลือผู้คนที่มีความลำบากกว่าตนเองรวมถึงการได้ตอบแทนหรือการช่วยเหลือสังคมด้วยการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์เป็นแรงจูงใจในการทำงานจิตอาสาของพวกเขา

2) การเข้าสังคม (Social) เป็นอีกปัจจัยที่มีผลทางบวกกับแรงจูงใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่า การมีการปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในสังคม การอยากได้รับการยอมรับจากคนอื่น การได้พบเพื่อนใหม่ ๆ ความต้องการเพิ่มความสนิทสนมกับครอบครัวหรือคนรอบข้างเพิ่มมากขึ้นโดยการมาร่วมทำกิจกรรมจิตอาสาด้วยกันเป็นแรงจูงใจที่สำคัญของจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ Muckaden & Pandya (2016), Jigssa et al. (2018) และ Ferreira, Proença, & Proença (2012) ที่ทำการศึกษาแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในอินเดีย เอธิโอเปีย และโปรตุเกส โดยผลการศึกษาของพวกเค้าระบุว่า การมีส่วนร่วม ความผูกพันทางสังคม การได้รับอิทธิพล แรงบันดาลใจ ความประทับใจ การมีอุดมการณ์ร่วมกันของคนในครอบครัวและคนรอบตัว การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มิตรภาพ การได้รับความชื่นชมจากครอบครัวและคนรอบข้าง และในบางกรณีอาจถูกชักชวนหรือร้องขอให้เป็นจิตอาสาจากครอบครัวและเพื่อน หรือพวกเขาเป็นจิตอาสาเพราะครอบครัวและเพื่อนเป็นจิตอาสาเป็นแรงจูงใจที่สำคัญในการเป็นจิตอาสาของพวกเขา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรมีการศึกษาแรงจูงใจการเป็นจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้ของไทยเพิ่มเติม ซึ่งการศึกษาจะช่วยให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นจิตอาสาในภาพรวมของภูมิภาค

2. กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มวัยทำงาน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่างานวิจัยในอนาคตควรศึกษาแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัดในภาคใต้แบบเฉพาะเจาะจงตามช่วงวัย โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนและผู้สูงอายุ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มที่จะมีเวลาว่างและมีความสนใจที่จะร่วมงานจิตอาสามากกว่ากลุ่มวัยอื่น ๆ ซึ่งอาจจะมีแรงจูงใจ ความต้องการ และขอจำกัดที่ต่างจากวันทำงาน ดังนั้นการศึกษาแบบเฉพาะเจาะจงช่วงวัยจะนำไปสู่การพัฒนากิจกรรมจิตอาสาที่ตรงกับความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่ดึงดูด สนับสนุน และส่งเสริมให้พวกเขามีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ควรมีการศึกษาแรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาในภาวะวิกฤติในพื้นที่สามจังหวัดในภาคใต้ เช่น ภัยพิบัติ สถานการณ์ฉุกเฉิน เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าวรัฐมีความต้องการจิตอาสาจำนวนมาก การทำความเข้าใจแรงจูงใจในภาวะวิกฤติจะทำให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถออกแบบกลยุทธ์เพื่อระดมพลจิตอาสาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ทำงานได้บรรลุเป้าหมายในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ฟื้นฟูชุมชน และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

4. เพื่อทำความเข้าใจแรงจูงใจของจิตอาสาแต่ละบุคคลและแต่ละกลุ่มในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคใต้ ซึ่งอาจมีความซับซ้อนหรือมีแรงจูงใจอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ระบุในงานวิจัย ควรมีการทำการวิจัยในเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคลและการสนทนากลุ่ม ฯลฯ เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกที่พวกเขาเผชิญ ทั้งการบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมจิตอาสา โดยเชื่อมโยงกับบริบททางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และโครงสร้างทางสังคมในปัจจุบัน ซึ่งบางปัญหาอาจจะมีความซับซ้อนเกินกว่าจะแก้ไขได้ด้วยกรอบงานจิตอาสาแบบเดิมที่เคยทำมา และงานจิตอาสาหลาย ๆ งานจำเป็นต้องได้รับการจัดการอย่างเป็นระบบโดยหน่วยงานภาครัฐเพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. เนื่องจากปัจจัยด้านการให้คุณค่า (Values) เป็นแรงจูงใจที่มีบทบาทสำคัญต่อการเป็นจิตอาสา นั่นหมายความว่าการมีค่านิยมในการปรารถนาที่จะช่วยเหลือคนอื่นที่ด้อยโอกาสกว่าตนเองและความมีมนุษยธรรมจะส่งผลต่อการเป็นจิตอาสาในพื้นที่ 3 จังหวัด ดังนั้น จึงควรมีนโยบายส่งเสริมความคิดริเริ่มการให้คุณค่า ตัวอย่างเช่น ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม เน้นความสำเร็จและกรณีศึกษาที่เป็นความพยายามของจิตอาสาที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกที่สำคัญ หรือ ร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่นเพื่อระบุพื้นที่หรือกิจกรรมที่จิตอาสาสามารถให้คุณค่าสูงสุดได้ เพื่อให้กลุ่มจิตอาสามั่นใจว่า การดำเนินงานและความพยายามของพวกเขามีความหมายและมีผลกระทบ หรือ มีโครงการยกย่องชมเชยเพื่อรับทราบถึงการมีส่วนร่วมของจิตอาสา รวมทั้งการแสดงความขอบคุณในรูปแบบอื่น ๆ ที่เน้นย้ำถึงคุณค่าที่จิตอาสามอบให้กับชุมชน

2. ปัจจัยด้านการเข้าสังคม (Social) เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญที่สนับสนุนการเป็นจิตอาสา ดังนั้น จึงควรมีนโยบายการสร้างกิจกรรมทางสังคมและเครือข่ายสำหรับจิตอาสา เช่น จัดให้มีการพบปะ และกิจกรรมทางสังคมเป็นประจำเพื่อให้อาสาสมัครได้สร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนและแบ่งปันประสบการณ์ สิ่งนี้จะสามารถส่งเสริมความรู้สึกของชุมชนและการเป็นส่วนหนึ่งของจิตอาสา

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). ความหมายของคำว่า “จิตอาสา”. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2567, จาก https://jitarsa.moe.go.th/history-3/

ชัยพร เอกชัย และอารี พันธ์มณี. (2565). ปัจจัยทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะในการทำงานอาสาสมัครของผู้นำชุมชนกรุงเทพมหานคร. *วารสารจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, 12*(1), 106-117.

นิพิฐพนธ์ แสงด้วง และอังศินันท์ อินทรกำแหง. (2559). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมอาสาที่ส่งผลต่อการคงอยู่ในการทำงานอาสาของบุคลากรเกษียณอายุ ในมหาวิทยาลัยภาครัฐ. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, 8*(2), 133-150.

พิไลวรรณ บุญล้น, สิริวัฒน์ ศรีเครือดง, และกมลาศ ภูวชนาธิพงศ์. (2564). แรงจูงใจการทำงานจิตอาสาตามหลักพุทธจิตวิทยาของบุคคล หลากหลายอาชีพในสังคมไทย. *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์,* 7(1), 71-86.

มารีษา ศรีสุภา และดวงกมล บางชวด. (2565). การศึกษาความต้องการการจัดรูปแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอาสาสมัคร สภากาชาดไทย. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา (OJED),* 17(2), OJED1702007 (13 หน้า) DOI: 10.14456/ojed.2022.46. สืบค้นจาก https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/view/258927/

ธนวัชระ วิเศษศรี, เจตน์สฤษฏ์ อังศุกาญจนกุล, การุณันทน์ รัตนแสนวงษ์ และพิเศษ ศิริเกษม. (2566). รูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพเครือข่ายจิตอาสาประชาสังคม ด้านการแก้ไขปัญหาความมั่นคงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา,* 13(4), 900-914.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2567). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2567, จาก https://www.nesdc.go.th / ewt_news.php?nid=13651&filename=develop_issue

ภาษาอังกฤษ

Alqasa, K. M. A., & Al Qahtani, A. M. (2022). *The factors affecting Volunteer Motivation among Non-Profit Organizations in the Kingdom of Saudi Arabia (KSA)*. Social Space, 22(2), 445-465.

Alsehaimi, A. (2023). Impact of Volunteer Work on Improving the Quality of Social Life from the Perspective of Social Work Specialists. *International Journal of Social Work,* 10(1), 39-61.

Blanchard, J.A. (2006). Hospital Volunteers: A Qualitative Study of Motivation. *The International Journal of Volunteer Administration*, 24(2), 31–40.

Clary, E.G., Snyder, M., Ridge, R.D., Copeland, J., Stukas, A.A., Haugen, J., & Miene, P. (1998). Understanding and assessing the motivations of volunteers: A functional approach. *Journal of Personality and Social Psychology,* 74(6), 1516-1530.

Güntert, S.T., Wehner, T., & Mieg, H.A. (2022). Organizational, Motivational, and Cultural Contexts of Volunteering The European View. SpringerBriefs in Psychology. Springer, Cham. https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-92817-9

Hair, J.F., Sarstedt, M., Hopkins, L., & Kuppelwieser, V. G. (2014). *Partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM): An emerging tool in business research*. European Business Review, 26(2), 106-121.

Jigssa, H.A., Desta, B.F., Tilahun, H.A., McCutcheon, J.L., & Berman, P. (2018). *Factors contributing to motivation of volunteer community health workers in Ethiopia: the case of four woredas (districts) in Oromia and Tigray regions*. Human Resources for Health, 16, 1-11.

Ferreira, M.R., Proença, T. & Proença, J.F. (2012). Motivation among hospital volunteers: an empirical analysis in Portugal. *International Review on Public and Nonprofit Marketing*, 9(2), 137-152.

Muckaden, M.A., & Pandya, S.S. (2016). Motivation of Volunteers to Work in Palliative Care Setting: A Qualitative Study. *Indian Journal of Palliative Care*, 22, 348 - 353.